

5. Odpoveď ministra školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky Tomáša Druckera na interpeláciu poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky Ingrid Kosovej podanú 31. januára 2024 vo veci riešenia plnohodnotného začlenenia ukrajinských a rómskych žiakov a žiačok do vzdelávacieho procesu

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VÝSKUMU,
VÝVOJA A MLÁDEŽE
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Tomáš Drucker
minister

KANCELÁRIA PREDSEDU
NÁRODNEJ RADY SR

Došlo:

11-03-2024

Číslo záznamu:

PREOS-52-1/2024

Číslo spisu:

Listy:

Prilohy:

Vybavuje:

7

Bratislava 8. marca 2024

Číslo: 2024/9303:2-E1600

Vážená pani poslankyňa,

dňa 9. februára 2024 mi bola doručená Vaša interpelácia vo veci riešenia plnohodnotného začlenenia ukrajinských a rómskych žiakov a žiačok do vzdelávacieho procesu.

V súlade s § 130 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky si Vám dovoľujem zaslať odpovede na Vami položené otázky.

1. Akým spôsobom chce MŠVVaM zabezpečiť získanie reálnych dát o počte ukrajinských detí na území Slovenska?

Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) zbiera dáta zo škôl o počte detí – odíedencov z Ukrajiny – na pravidelnej mesačnej báze a zverejňuje ich na webovom sídle ministerstva. Ministerstvo z pozície ústredného orgánu štátnej správy môže konať len v medziach a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Existujúce znenie právnych predpisov neumožňuje ministerstvu získavať dáta o počte všetkých detí – odíedencov z Ukrajiny – na území SR, najmä tých vo veku 16 až 18 rokov, ktoré doposiaľ nevyužili právo na vzdelanie v školách SR podľa § 146 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, t. j. nie sú vzdelávaní v školách na území SR.

Uvedomujem si však dôležitosť informácií o celkovom počte detí – odíedencov z Ukrajiny – na území SR. Práve preto sa ministerstvo v rámci medzirezortných spoluprác a spoluprác s rôznymi externými subjektmi aktívne podieľa a pravidelne prispieva k zberu čo najpresnejších dát o počtoch všetkých detí – odíedencov z Ukrajiny. Na zbere dát ministerstvo intenzívne spolupracovalo a naďalej spolupracuje s ministerstvom financií – Inštitútom finančnej politiky. Rovnako ministerstvo iniciovalo zber dát o rodinách hľadajúcich školy pre svoje deti v spolupráci s Úradom vysokého komisára OSN pre utečencov (UNHCR). Z vyššie uvedeného vyplýva, že spôsob zbierania dát je komplexný proces, ktorý je prepojený s viacerými rezortmi, a rozsah zbierania dát vrátane ich zdieľania s inými rezortmi je možný len v medziach platnej právnej úpravy.

2. Aké kroky pripravuje vláda SR vo veci zavedenia povinnej školskej dochádzky pre deti cudzincov?

V Programovom vyhlásení vlády SR na roky 2023 – 2027 (ďalej len „PVV 2023 – 2027“) si vláda ako jednu z krátkodobých priorít ustanovila, že počas volebného obdobia zváži novelou školského zákona zavedenie povinnej školskej dochádzky pre deti cudzincov a zlepši podmienky na vzdelávanie dospelých cudzincov, ktorí na Slovensku využívajú služby a čerpajú benefity financované z verejných zdrojov. Jeho súčasťou bude aj možnosť pre cudzincov učiť sa slovenčinu ako druhý jazyk.

V nadväznosti na túto úlohu PVV si ministerstvo stanovilo nasledovné čiastkové ciele:

- zabezpečiť koordinovanú medzirezortnú spoluprácu,
- nastaviť legislatívne pravidlá povinného vzdelávania pre deti cudzincov,
- nastaviť systém podpory integrácie cudzincov a jazykového vzdelávania detí ako aj dospelých cudzincov,
- vytvoriť možnosti na kvalitné a efektívne osvojovanie štátneho (slovenského) jazyka, resp. vyučovacieho jazyka školy,
- zabezpečiť pedagogickým zamestnancom a odborným zamestnancom v školách kvalitný profesijný rozvoj a podporu v oblasti práce s deťmi cudzincov,
- nastaviť podmienky pre zamestnávanie cudzincov na pozíciu pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov v školstve a poskytnúť školám a Štátnej školskej inšpekcii záväzný výklad k ich prijímaniu na tieto pracovné pozície.

V rámci prípravy povinného vzdelávania v školách pre deti cudzincov bol určený projektový manažér, ktorý bude na plnenie úloh dohliadať aj v nadväznosti na úlohy vyplývajúce z PVV 2023 – 2027. Konkrétny návrh sa už pripravuje a je priebežne konzultovaný so všetkými relevantnými aktérmi. V tejto súvislosti sa dňa 21. 02. 2024 vybraní zástupcovia ministerstva, ktorí sú členmi projektového tímu „*Výchova a vzdelávanie cudzincov*“, aktívne zúčastnili tematického odborného stretnutia „*Zavedenie povinného predprimárneho vzdelávania a povinnej školskej dochádzky pre deti odídencov z Ukrajiny na Slovensku: legislatívne možnosti*“. Stretnutie organizoval prof. MUDr. Jozef Mikloško, PhD., komisár pre deti a UNICEF Slovakia v spolupráci s ministerstvom.

Už v tejto fáze možno konštatovať, že pri plnení úloh ministerstvo určite zohľadní a nadviaže na odporúčania Štátnej školskej inšpekcie vyplývajúce zo záverečnej správy „*Stav vzdelávania žiakov – odídencov z Ukrajiny*“ zo dňa 16.08.2023, ktoré sú:

- podporiť organizáciu kurzov štátneho jazyka,
- zabezpečiť školám odbornú (psychologickú, špeciálno-pedagogickú a sociálno-pedagogickú) podporu v ukrajinskom jazyku,
- podporiť zamestnávanie pedagogických asistentov ovládajúcich ukrajinský jazyk,
- posilniť ukrajinským žiakom podporu v oblasti učenia sa,
- zabezpečiť školám vhodné učebné materiály,
- zabezpečiť učiteľkám a učiteľom kvalitný profesijný rozvoj a podporu v oblasti práce so žiakmi a žiačkami z cudziny.

Zároveň je však dôležité podotknúť, že úloha z PVV 2023 – 2027 je viazaná na zabezpečenie podmienok pre výchovu a vzdelávanie všetkých cudzincov na území SR.

3. Aké opatrenia plánuje MŠVVaM zaviesť v oblasti podpory organizácie kurzov slovenského jazyka? Plánuje MŠVVaM podporiť financovanie kurzov zo štátneho rozpočtu? Ako chce riešiť nedostatok personálu na zabezpečenie kurzov slovenského jazyka?

Ministerstvo prostredníctvom Národného inštitútu vzdelávania a mládeže (ďalej len „NIVAM“) už rok v spolupráci s UNICEF ponúka bezplatný jazykový kurz slovenčiny so štátnou skúškou pre ukrajinských pedagogických a odborných zamestnancov s cieľom umožniť im pôsobiť naďalej v slovenských školách. Cez regionálne pracoviská NIVAM koordinuje pomoc aj so samosprávami, štátnymi inštitúciami a neziskovými organizáciami. Ďalej asistuje pri zaradovaní ukrajinských detí do škôl, poskytuje metodickú podporu a poradenstvo školám v regiónoch, zabezpečuje profesijný rozvoj učiteľov v téme integrácie ukrajinských detí a žiakov, ponúka psychologickú podporu a tlmočenie, asistuje pri uznávaní dokladov o vzdelaní/nostrifikácii na Slovensku.

Zároveň v nadväznosti na PVV 2023 – 2027 vzniká na ministerstve projekt *Výchova a vzdelávanie cudzincov*, ktorý bude predstavovať konkrétne návrhy ďalších riešení aj s ohľadom na odporúčanie Štátnej školskej inšpekcie: „Zabezpečiť školám odbornú (psychologickú, špeciálno-pedagogickú a sociálno-pedagogickú) podporu v ukrajinskom jazyku.“

Potreba pracovných pozícií odborných zamestnancov, psychológov nevynímajúc, je v základných školách i v stredných školách nespochybniteľná. V záujme ministerstva je vytvárať aj pracovné miesta odborných zamestnancov v školách a v školských zariadeniach. V školskom roku 2023/2024 sú finančné prostriedky na školský podporný tím, ktorý okrem pedagogického asistenta tvoria odborní zamestnanci, poskytované cez *Národný projekt Podpora pomáhajúcich profesií 3*, ktorý zastrešuje NIVAM, zo zdrojov EÚ. Práve preto bola uskutočnená legislatívna úprava, v zmysle ktorej od školského roku 2024/2025 môže ministerstvo prideliť príspevok na úhradu osobných nákladov školského špeciálneho pedagóga, odborného zamestnanca alebo iného pedagogického zamestnanca na zabezpečenie poskytovania činností podpornej úrovne prvého a druhého stupňa (školy) v systéme poradenstva a prevencie, a to podľa metodiky schválenej na príslušný školský rok.

4. Ako plánuje MŠVVaM zabezpečiť psychologickú, špeciálno-pedagogickú a sociálno-pedagogickú odbornú pomoc v ukrajinskom jazyku?

Ministerstvo prideluje mesačne zriaďovateľom škôl finančné prostriedky pre deti – odídencov z Ukrajiny – na základe počtu týchto detí a žiakov z rezortného informačného systému

k poslednému dňu kalendárneho mesiaca, a mesačného príspevku na dieťa odídencia Ukrajiny, ktorý je pre jednotlivé typy škôl stanovený na základe štandardných stupníc Európskej komisie (ďalej len „európsky normatív“).

V roku 2024 sú sumy mesačného príspevku jednotkových nákladov Európskej komisie v porovnaní s rokom 2023 výrazne navýšené. Navýšený objem finančných prostriedkov prostredníctvom európskeho normatívu umožní školám zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu pre deti – odídencom z Ukrajiny. Z týchto pridelených finančných prostriedkov majú školy možnosť zabezpečiť pre deti – odídencom z Ukrajiny – odborné činnosti psychologickú, špeciálno-pedagogickú a sociálno-pedagogickú pomoci v ukrajinskom jazyku.

5. Koľko finančných prostriedkov plánuje v roku 2024 vyčleniť MŠVVaM na opatrenia smerujúce k začleneniu ukrajinských žiakov a žiačok do vzdelávacieho procesu ?

Na ukrajinských žiakov plánuje v roku 2024 ministerstvo použiť 39 mil. € s použitím európskych noratívov, ktoré určuje Európska komisia.

6. Plánuje MŠVVaM pripraviť legislatívny zákon pre zákaz segregácie pri tvorbe školských obvodov?

Ministerstvo plánuje komplexnú revíziu zákona o štátnej správe v školstve a v školskej samospráve. Jej súčasťou bude aj revízia ustanovení o školských obvodoch a spoločných školských obvodoch, a zároveň aj analýza iných možných nástrojov riešenia desegrácie a inklúzie v podmienkach nazývaných „*rezidenčná segregácia*“, napríklad formou vytvárania tzv. školských klastrov. Príprava nového zákona bude prebiehať participatívnou formou už od počiatku, aj so zapojením externých expertov a stavovských a záujmových organizácií.

7. Koľko finančných prostriedkov bolo vyčlenených v roku 2023 na riešenie desegregácie rómskych detí zo štátneho rozpočtu?

V analytike rozpočtu doteraz nebola zavedená osobitná položka „*desegregácia rómskych detí*“. Neznamená to však, že by to nebolo pre ministerstvo prioritnou oblasťou. Ministerstvo je mimoriadne aktívne v riešení tejto témy.

Definícia segregácie vo vzdelávaní bola zakotvená do školského zákona, bola vypracovaná a publikovaná aj „*Metodická príručka desegregácie vo výchove a vzdelávaní*“, ktorá interpretuje definíciu v kontexte našich očakávaní smerom k partnerom ministerstva. Na

základe nej sa vypracujú desegregačné štandardy, ktoré sa do roku 2024 majú prijať v každej relevantnej škole. Ministerstvo zároveň vytvorilo „*Koncept monitorovania rizika segregácie*“, ktorý sa rozpracuje do systému monitorovania, s cieľom jeho zavedenia do praxe ešte v prvej polovici tohto roka. Monitoring je zameraný na vyhodnocovanie príznakov a rizík segregácie vo vzdelávaní. Príspeje k vytvoreniu systému cielenej podpory a pomoci rizikovým lokalitám, a tiež k sledovaniu vývoja desegregácie v čase.

Agendu desegregácie ovplyvnia aj ďalšie reformy ministerstva, ktoré prispievajú k aktívnemu a kvalitnému vzdelávaniu. Ide tak o sériu reforiem v oblasti predškolskej výchovy (zavedenie povinnej a nárokovateľnej predškolskej výchovy, zmena na normatívne financovanie škôlok), ako aj reformu podporných opatrení. Príspevok na deti a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia v roku 2023 činil 5 miliónov 718 tisíc eur.

8. Kedy plánuje MŠVVaM zrealizovať aktivitu „Vytvorenie schémy na podporu pilotných desegregačných projektov“, ktorá podľa harmonogramu Plánu obnovy mala byť do Q4 2023? Ako bude táto realizácia prebiehať?

Ministerstvo v tomto roku plánuje rozbehnúť národný projekt s cieľom vytvorenia vzorových desegregačných plánov pre rôzne typy situácií, v ktorých dochádza alebo môže dochádzať k segregácii rómskeho obyvateľstva vo vzdelávaní, a to priamo v lokalitách participatívnym spôsobom so zapojením všetkých relevantných stakeholderov. Zároveň má ministerstvo v pláne v rámci druhého národného projektu v najbližších dvoch rokoch pretestovať všetky deti vo veku 6-10 rokov so stanovenou diagnózou ľahkého mentálneho postihnutia - na základe vlni prijatých odborných postupov, aby sa vylúčilo ich nesprávne zaradenie do špeciálnych škôl a tried.

V rámci prebiehajúcej reorganizácie boli posilnené personálne kapacity v tejto oblasti a bol vytvorený nový *Odbor podpory inklúzie marginalizovaných skupín*. Úspešné zavŕšenie prvej fázy reforiem, ktoré sú alebo budú do značnej miery financované z európskych fondov, bude východiskom pre správne nastavenie druhej fázy reforiem spojených s inklúziou a desegregáciou rómskych detí a vyčlenenie cielených prostriedkov zo štátneho rozpočtu.

Ministerstvo zároveň pripravuje zámer národného projektu podľa harmonogramu Plánu obnovy a odolnosti SR, ktorý sa musí posunúť, nakoľko bolo rozhodnuté, že vykonávateľom projektu bude – v záujme efektívnosti – priamo ministerstvo, a nie niektorá jeho priamo riadená organizácia. Zámer by mal byť predložený na príslušnú komisiu monitorovacieho výboru EŠIF ešte v apríli tohto roku, v najbližšom čase ministerstvo plánuje k zámeru zvolať okrúhly stôl s externými partnermi. Súčasťou zámeru by mala byť analýza právnych predpisov a administratívnej praxe, vytvorenie 12 vzorových desegregačných projektov na základe schválenej metodologickej príručky desegregácie pre rôzne typy lokalít a situácií, a advokačno-aktivizačné a vzdelávacie aktivity pre školy a zriaďovateľov.

9. Koľko finančných prostriedkov plánuje v roku 2024 vyčleniť MŠVVaM na pedagogických asistentov ovládajúcich rómsky jazyk zo štátneho rozpočtu?

Ministerstvo každoročne vyčleňuje finančné prostriedky na pedagogických asistentov, avšak dáta o počte pedagogických asistentov ovládajúcich tieto jazyky sa v rezortnom informačnom systéme v súčasnosti nenachádzajú, z tohto dôvodu sa v analytike rozpočtu rezortu nevykazujú priame výdavky osobitne pre pedagogických asistentov ovládajúcich tieto jazyky.

Ministerstvo si je vedomé problematiky nedostatku učiteľov/asistentov ovládajúcich rómsky a ukrajinský jazyk, aj preto je od akademického roka 2019/2020 zabezpečená príprava učiteľov rómskeho jazyka na Ústave rómskych štúdií Prešovskej univerzity v Prešove v rámci vysokoškolského štúdia na akreditovanom študijnom programe pedagogického zamerania – *Rómsky jazyk, literatúra a reálie* v kombinácii s inými predmetmi v študijnom odbore *Učiteľstvo akademických predmetov*. Prešovská univerzita v Prešove sa stala v rámci Európy druhou univerzitou pripravujúcich učiteľov rómskeho jazyka. Zároveň sa realizuje viacero opatrení pre učiteľov, ktorí už pôsobia na školách v oblasti interkultúrneho vzdelávania so zameraním na rómsky jazyk. Tieto opatrenia sú financované zo štátneho rozpočtu a finančného mechanizmu Európskeho hospodárskeho priestoru – konkrétne ide o:

- „*Inovatívne vzdelávanie pre pedagogických zamestnancov základných škôl za účelom zvýšenia ich interkultúrnych kompetencií vo vzdelávacom procese rómskych žiakov*“,
- realizáciu programov vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov na podporu využitia rómskeho jazyka vo vyučovacom procese prostredníctvom NIVAM,
- vytvorenie programu inováčného vzdelávania pre pedagogických zamestnancov „*Využitie prvkov rómskej kultúry v školskej praxi*“,
- prípravu kvalifikačného vzdelávania Rómsky jazyk a rómska kultúra pre pedagogických a odborných zamestnancov na získanie kvalifikačných predpokladov na vyučovanie rómskeho jazyka,
- navýšenie počtu pedagogických zamestnancov s kompetenciou využitia rómskeho jazyka na posilnenie inklúzie rómskych žiakov v ich vzdelávaní o 40,
- 12 absolventov programu inováčného vzdelávania Rómsky jazyk a reálie,
- 6 pedagogických zamestnancov, ktorí úspešne vykonali štátnu jazykovú skúšku z rómskeho jazyka v Prahe.

V Slovenskej republike sa nachádza 5 stredných škôl, na ktorých študenti môžu vykonať maturitnú skúšku z rómskeho jazyka, a pokiaľ majú záujem v štúdiu pokračovať, môžu sa prihlásiť na spomínanú Prešovskú univerzitu v Prešove.

Ministerstvo sa zapojilo aj do realizácie projektu Rady Európy „*The Romani–Plurilingual Policy Experimentation*“ – *Inklúzia rómskych detí vo vzdelávaní* – plurilingválny prístup, ktorého cieľom je vytvárať príležitosti na rozvoj povedomia rómskych i nerómskych žiakov o rómskom jazyku, kultúre a histórii. Učitelia/asistenti boli odborne vyškolení, aby začlenili rómsky jazyk do každodenného diskurzu v škole, v triede aj mimo nej.

V rámci ukrajinského jazyka ministerstvo realizuje úlohy z Plánu obnovy a odolnosti SR, ktoré zahŕňajú prípravu a implementáciu nového štátneho kurikula pre základné školy ako súčasť *Komponentu 7: Vzdelávanie pre 21. storočie*. Bol pripravený *Štátny vzdelávací program pre základné vzdelávanie*, podľa ktorého sa môže uskutočňovať výchova a vzdelávanie od prvého ročníka od školského roku 2023/2024. Nový štátny vzdelávací program obsahuje aj štandardy, okrem iných predmetov, aj pre predmet Ukrajinský jazyk a literatúra, Slovenský jazyk ako druhý jazyk.

Jedným z cieľov podporných opatrení je podpora pri osvojovaní si vyučovacieho jazyka školy u detí/žiakov, ktorých materinský jazyk sa líši od vyučovacieho jazyka školy, ktorú navštevujú, a u detí/žiakov, ktorých znalosť vyučovacieho jazyka školy je nižšia ako veku primeraná znalosť vyučovacieho jazyka školy. Žiakovi so základnou úrovňou ovládania slovenského jazyka (približne na komunikačnej úrovni 1) sa poskytuje jazyková podpora podľa vzdelávacieho štandardu pre slovenský jazyk ako druhý jazyk.

S úctou

Vážená pani
Ingrid Kosová
poslankyňa Národnej rady Slovenskej republiky
Kancelária národnej rady Slovenskej republiky
Námestie Alexandra Dubčeka č.1
812 80 Bratislava 1

Na vedomie:
Vážený pán
Peter Pellegrini
predseda
Národná rada Slovenskej republiky
Námestie Alexandra Dubčeka č.1
812 80 Bratislava 1